

Skabelon til dokumentation af resultater i de sociale helhedsplaner

– en vejledning

Navn på aktivitet:		Indsatsområde:		Navn på boligsocial helhedsplan:		
Problem og målgruppe			Aktivitet			
1. trin i aktivitetsperioden		2. trin i aktivitetsperioden		3. trin i aktivitetsperioden		Endemål efter aktivitetsperioden
Indikator:		Indikator:		Indikator:		
Kilde:		Kilde:		Kilde:		
Succeskriterium:		Succeskriterium:		Succeskriterium:		
Opnået resultat:		Opnået resultat:		Opnået resultat:		

Om skabelonen.....	1
Sådan udfyldes skabelonen	6
Referencer og inspiration til videre læsning	11

Skabelon til dokumentation af resultater i de sociale helhedsplaner – en vejledning

Som et selvstændigt led i landsevalueringen af de boligsociale helhedsplaner med bevilling I 2006-2010, er det fra Landsbyggefondens side besluttet, at alle projekter/helhedsplaner, som modtager støtte fra Landsbyggefonden, en gang årligt skal indsende et selvevaluerings-skema til Landsbyggefonden. Datoen for dette er hvert år den 1. oktober. De enkelte skemaer vil blive registreret og bearbejdet og vil indgå i en central opsamling af erfaringer.

Center for Boligsocial Udvikling (CFBU) har udarbejdet nærværende skabelon til selvevaluerings-skemaerne og rådgiver helhedsplanerne om udfyldelse af skabelonerne.

I dette notat introduceres først principper og centrale begreber i skabelonen, som er en forudsætning for forståelsen og udfyldelsen af skabelonen. Derefter gennemgås en mere konkret vejledning i brugen af skabelonen.

Om skabelonen

Formålet med skabelonen er, at den skal danne ramme for en ensartet selvevaluering af aktiviteterne i helhedsplanerne. Det muliggør, at der kan skabes et centralt overblik og datamateriale til en generel vurdering af resultater i helhedsplanerne. Selvom fokus i skabelonen er på dokumentation af resultater, kan den med fordel også benyttes til projektstyring og projektledelse.

Det er første gang, det er forsøgt at lave en systematisk indberetning af resultater fra hele landets boligsociale helhedsplaner. Det er en stor udfordring at lave en skabelon, som er tilpas enkel og samtidig giver mening for aktørerne i helhedsplanerne. Vi er klar over, at det også er en stor udfordring for jer, der skal udfylde skabelonen, at få de ofte mange og komplekse aktiviteter til at passe ind i et forenklet skema. Derfor vil vi gerne bede jer om at se det som et stykke udviklingsarbejde, hvor I er velkomne til at komme med input undervejs. Vi vil også gøre jer opmærksomme på, at vi ikke forventer, at I kan dokumentere alle jeres aktiviteter og resultater. Det drejer sig derfor om at skære ind til benet og finde frem til de resultater, det er vigtigst at dokumentere. Det er mulighedernes kunst.

Det største arbejde med skabelonen ligger i den første indberetning. Det er her, sammenhænge mellem aktivitet og endemål samt de enkelte trin på vejen, skal tænkes igennem. Det er ligeledes i den første indberetning, at der skal lægges en plan for, hvordan dokumentationen for resultaterne undervejs i processen skal fremskaffes (det kommer vi mere ind på senere). Når I først har fået lavet det store forarbejde, bliver indberetningerne nemmere de efterfølgende år. Her vil indberetningerne hovedsageligt dreje sig om at indsende konkrete resultater.

Indberetningerne skal ske på aktivitetsniveau

Overordnet kan man se helhedsplanernes indsats og resultater som opdelt i tre niveauer: den overordnede helhedsplan, de forskellige indsatsområder og de konkrete aktiviteter indenfor de enkelte indsatsområder. I boksen nedenfor ses eksempler på indsatsområder og eksempler på aktiviteter.

Eksempler på indsatsområder:

- Børn og unge
- Beskæftigelse
- Sundhed
- Det sociale liv i boligområdet
- Imagepleje
- Beboerdemokrati

Eksempler på aktiviteter:

- **Fritidsjobsformidling**
- **fremskudt beskæftigelse**
- **Kostvejledning**
- **-sommerfest**
- **Pressestrategi**
- **visionsseminar**

Det er tanken at skabelonen skal dokumentere resultaterne for *hovedaktiviteten* under hvert *indsatsområde*. Dvs. den aktivitet, som I anser for at være den bærende aktivitet for indsatsområdet. Såfremt helhedsplanen indeholder 4 indsatsområder, som f.eks. en børne- og ungeindsats, en imageindsats, en beskæftigelsesindsats og en hærværksindsats, skal der udfyldes i alt 4 skabeloner indeholdende den respektive hovedaktiviteten fra hvert indsatsområde.

Forandringsteorien – ganske kort

Skabelonen er bygget op omkring tankerne i den forandringsteoretiske tilgang, hvor sammenhænge mellem aktivitet og endemål fremlægges, og hvor de enkelte trin på vejen mod endemålet tydeliggøres. Forandringsteorier kan være meget komplekse, og vi vil derfor gerne understrege, at skabelonen blot er inspireret af tilgangen. Skabelonen er temmelig forenklet i sin form, da det er CFBU's vurdering, at en forenkling kan lette arbejdet med at indberette i en travl hverdag.

Forandringsteorien bruges til at tydeliggøre de forestillinger man har om, hvordan en aktivitet hænger sammen med den effekt, man ønsker at opnå.

Udgangspunktet i forandringsteorien er, at en aktivitet bør bygge på en årsags-virknings-sammenhæng, hvor de trin man tager i aktivitetsperioden logisk følger hinanden. Ved at dele aktiviteten op i trin og udtænke indikatorer og succeskriterier for hvert enkelt trin, sikres det, at der løbende kan indhentes og afrapporteres dokumentation for aktivitetens resultater.

Optimalt bør man ved aktivitetens start opstille en forandringsteori. Her starter man så at sige bagfra med at tage udgangspunkt i det mål, man ønsker at opnå på lang sigt. Ud fra det langsigtede mål tænker man bagud og finder frem til en række af forandringer, som er krævet for, at man i sidste ende når det opsatte endemål.

Hermed er aktiviteterne det sidste, man forholder sig til. På den måde sikrer man, at det er målet der bestemmer, hvilken aktivitet, man igangsætter og ikke aktiviteten, der bestemmer hvilke mål, man kan have.

I de igangværende helhedsplaner vil en del af aktiviteterne allerede være sat i gang, og det vil derfor ikke være muligt at være helt tro mod forandringsteoriens principper om at tage udgangspunkt i endemålet. Alligevel giver det god mening at arbejde med forandringsteoriens fokus på årsag-virknings-sammenhænge, da en bevidsthed om hvilke trin i aktiviteterne, der skal føre til de ønskede resultater, er en forudsætning for at kunne lave en god plan for selvevaluering og dokumentation. Samtidig vil det være en god anledning til at overveje, om målene er både relevante og realistiske i forhold til aktiviteten.

Når den logiske sammenhæng mellem aktivitetens trin på vejen og endemål er udarbejdet, tilføjes der indikatorer og succeskriterier til de enkelte trin i skabelonen.

Indikatorer: Hvordan kan jeg måle om aktiviteten virker?

Indikatoren er det, der måles på for at se, om den ønskede forandring er indtruffet. Her skal man altså tænke på, hvad der kan være et tegn på den ønskede forandring. Der er især to principper, der er vigtige, når man skal udvikle gode indikatorer.

For det første er det vigtigt at overveje grundigt, om den indikator, man har fundet frem til, er et godt udtryk for det, man vil måle. For det andet er det vigtigt at finde frem til en indikator, som det er muligt at måle på. Det betyder, at man skal finde en indikator, der kan kvantificeres, dvs. det kan tælles eller vejles. Det kan være oplysninger om antal, andel, hyppighed og udgifter. Eksempelvis kan tryghed ikke i sig selv måles, men derimod kan antal borgere, der føler sig trygge måles.

Eksempler på indikatorer:

- 1) I en helhedsplan ønsker man med en lektiehjælpscafé at opnå, at børnene i boligområdet opnår bedre boglige kompetencer. Et trin på vejen er, at flere børn får lavet deres lektier. Indikatoren bliver for dette trin antallet af børn, som får lavet deres lektier i caféen.
- 2) I en helhedsplan ønsker man at opnå en større tryghed blandt beboerne ved at sætte gadelygter op og skære buske ned. Antallet af beboere som i et

spørgeskema angiver at de føler sig trygge i området kan være en indikator for målet.

Succeskriterier: hvor langt skal vi være nået hvornår?

Når indikatorerne er valgt, skal man tage stilling til, hvilken grad af udvikling der kan forventes for hver enkelt indikator. Hvor stor forandring kan man forvente indenfor et bestemt tidsrum? Hvor stor en reduktion i boligafdelingens udgifter til udbedring af hærværk forventes der, og hvornår skal det være sket? Hvor mange flere beboere skal føle sig trygge i området, og hvornår skal det være opnået? Dette er succeskriterier. Et succeskriterium er altså et kriterium, man opstiller for, hvornår aktiviteten kan siges at have været en succes.

Eksempler på succeskriterier:

1) Senest d. 1. december 2013 skal udgifterne til udbedring af hærværk være nedsat med 40 % i forhold til startmåling.

2) Ultimo december 2014 skal antallet af beboere, som i en spørgeskemaundersøgelse angiver, at de føler sig trygge ved at færdes i området, være forøget med 20 % i forhold til startmåling.

”SMART” – metoden: Således laves et succeskriterium

Det er vigtigt, at man tænker sig godt om, inden man laver sine succeskriterier. En huskeliste over, hvad man skal tænke over, når man udformer succeskriterier, er den såkaldte ”SMART-metode”. SMART skal hjælpe med at sikre, at succeskriterierne er:

Specifikke: Er det tydeligt, hvad der skal ske, for hvem, hvordan og hvorfor?

Målbare: Kan der konkret indsamles viden om succeskriteriet, og om det opfyldes?

Accepterede: Er der enighed i projektgruppen om, at det er et godt succeskriterium? **Realistiske (men ambitiøse):** Er det realistisk, at succeskriteriet kan nås med de ressourcer, I har til rådighed?

Tidsafgrænsede: Hvornår skal det måles, om succeskriteriet er nået?

Navn på aktivitet:

Indsatsområde:

Navn på boligsocial helhedsplan:

Problem og målgruppe

Aktivitet

1. Trin i aktivitetsperioden

2. Trin i aktivitetsperioden

3. Trin i aktivitetsperioden

Endemål *efter*
Aktivitetsperioden

Indikator:

Indikator:

Indikator:

Kilde:

Kilde:

Kilde:

Succeskriterium:

Succeskriterium:

Succeskriterium:

Opnået resultat:

Opnået resultat:

Opnået resultat:

Sådan udfyldes skabelonen

I det følgende vil vi skridt for skridt gennemgå, hvordan skabelonen kan udfyldes. Til illustration vil vi bruge en tænkt integrationsaktivitet fra Xhave som eksempel.

Navn, indsatsområde og helhedsplan

I den øverste linje i skabelonen skriver man navnet på den aktivitet, man vil dokumentere resultaterne af. Navnet på den helhedsplan, som aktiviteten hører under, påføres og endelig skal det fremgå, hvilket indsatsområde, aktiviteten er en del af.

I Xhave hedder helhedsplanen: Xhave i udvikling. Skabelonen udfyldes for aktiviteten: Rollemodeller for unge nydanskere. Aktiviteten ligger under indsatsområdet: børn og unge.

Problem og målgruppe

Som det næste, skal man gøre sig klart, hvilket problem man vil løse og hvilken målgruppe, man arbejder med i den aktivitet, man har valgt at gennemgå i skabelonen. Den røde kasse i skabelonen "Problem og målgruppe" skal indeholde en helt kort beskrivelse af det aktuelle problem, som den aktuelle aktivitet forholder sig til og hvilken målgruppe den retter sig mod.

I Xhave er der en bekymring om, at de unge nydanskere ikke er motiverede til at gennemføre folkeskolen og starte på ungdomsuddannelse senere. De unge mangler hjælp fra en voksen, som kan inspirere dem til at gennemføre folkeskolen og finde en ungdomsuddannelse. Målgruppen i Xhaves aktivitet er ca. 50 unge nydanskere i boligområdet, som går 8.-9. klasse.

Aktivitet

Den næste kasse i skabelonen er den grå kasse "Aktivitet". Denne kasse skal indeholde en kort beskrivelse af den aktuelle aktivitet.

I Xhave har man startet en rollemodelsaktivitet for de unge nydanskere, hvor den enkelte unge tilknyttes en lidt ældre nydansker, som på trods af en problemfyldt ungdom har gennemført en uddannelse og fundet beskæftigelse.

Endemål *efter* endt aktivitetsperiode

Herefter udfyldes den mørkegrønne kasse i skemaet "Endemålet efter aktivitetsperioden". Endemålet er det, man på lang sigt ønsker at aktiviteten skal bidrage til at opnå. Med endemålet menes en langsigtet virkning af aktiviteten, som først kan forventes at indtræffe flere år efter aktiviteten er afsluttet og derfor ikke vil finde sted indenfor aktivitetsperioden. Endemålet er endvidere en virkning, som ikke kan forventes udelukkende at være forårsaget af den aktuelle aktivitet, men som snarere er et mål, som man ønsker, at aktiviteten skal bidrage

til at opnå. Alligevel er det vigtigt at gøre sig klart, hvad endemålet er, fordi en enighed og bevidsthed om endemålet er et vigtigt pejlemærke for aktiviteten.

Endemålet i Xhave er, at de unge nydanskere gennemfører en ungdomsuddannelse.

Trin 1, 2 og 3

Når kasserne med problem, endemål og aktivitet er udfyldt, skal de trin, som logisk må følge hinanden indenfor aktivitetsperioden, for at aktiviteten kan nå det ønskede endemål, identificeres. Skabelonens forandringsteori skal laves. Disse trin skrives i de lysegrønne kasser.

Det er afgørende, at der er en logisk sammenhæng mellem de enkelte trin, således at det ene trin skal være udført, for at det næste kan finde sted. For at sikre at man hele tiden har fokus på endemålet, starter man i overensstemmelse med forandringsteorien arbejdet med trinene bagfra.

Først identificeres trin 3, derefter trin 2 og til sidst trin 1 og hver gang spørger man sig selv; "hvad skal der til, for at dette trin kan opnås?" Svaret på dette spørgsmål er hver gang; det foregående trin.

Det er altså ikke de aktiviteter, som foregår på hvert trin, der indskrives i skabelonen, men de resultater eller virkninger man ønsker at opnå på sin vej for til sidst at kunne nå endemålet. Ofte vil trin 1 være det konkrete resultat af den afholdte aktivitet.

I Xhave spørger man: Hvad skal der til, for at de unge nydanskere er i gang med at tage en ungdomsuddannelse. Et svar på dette er, at de unge nydanskere starter på en ungdomsuddannelse. Derfor er trin 3, at de unge starter på en ungdomsuddannelse.

Dernæst spørger man: Hvad skal der til, for at de unge nydanskere starter på en ungdomsuddannelse. I eksemplet er svaret på dette spørgsmål trin 2: de unge nydanskere får viden om muligheder for at tage en ungdomsuddannelse.

Dernæst spørger man: Hvad skal der til, for at de unge nydanskere får viden om muligheder for at tage en ungdomsuddannelse? I eksemplet er svaret i trin 1, at: de unge nydanskere tilknyttes en rollemodel.

Indikatorer og succeskriterier i Trin 1, 2 og 3

Med disse trin på vejen har vi fået beskrevet hvilke forandringer, der skal til for at nå endemålet. Næste skridt i processen er at tage stilling til, hvordan man kan følge med i, hvorvidt aktiviteten rent faktisk følger den udvikling, man har forestillet sig. Dette gør man ved at opstille indikatorer og succeskriterier. Som det ses i skabelonen, er der en kasse til hvert trin i aktivitetsperioden, som skal udfyldes med indikator, kilde og succeskriterium.

I det foregående er det præsenteret, hvad en indikator og et succeskriterium er.

En "kilde" er dér, hvor man får den viden, man har brug for til at måle indikatorer og succeskriterier fra. Eksempler herpå er:

- 1) at projektmedarbejderen får tilsendt data fra boligforeningen om udviklingen i udgifter til hævværk
- 2) at projektmedarbejderen får oversigt over elevernes fravær fra skolen (efter samtykkeerklæring fra forældrene)
- 3) at projektmedarbejderen laver en spørgeskemaundersøgelse blandt beboerne.

Grunden til at kilden skal skrives separat i skabelonen er, at det kan hjælpe med til at sikre, at man fra starten har gennemtænkt, om det er muligt at opnå denne viden, og hvordan dokumentationen kan indhentes. Det sikrer også, at man i tide får planlagt indhentningen af dokumentation. Skal man for eksempel selv indsamle dokumentation eller kan man få det fra andre, og skal der fx laves optegnelser i logbog, spørgeskemaundersøgelse eller skal der ses på medlemslister fra fritidsklubber?

Trin 1:

Som nævnt er det første trin i Xhaves rollemodelsaktivitet, at de unge nydanskere tilknyttes en rollemodel. Indikatoren for første trin er antallet unge nydanskere, som har fået en rollemodel. Kilden til denne viden ligger hos projektmedarbejderen, som løbende fører optegnelse. I Xhave mener man, at et realistisk og ønskværdigt succeskriterium er, at minimum 20 unge, er blevet tilknyttet en rollemodel inden 1. august 2012.

Trin 2:

I Xhave er andet trin, at de unge nydanskere får viden om muligheder for at tage en ungdomsuddannelse. Indikatoren for dette er, andelen af de unge i aktiviteten, som har fået viden om deres muligheder for at tage en ungdomsuddannelse. Kilden til viden om indikatoren er, at projektmedarbejderen laver en rundspørge blandt de unge, hvor det afdækkes, hvorvidt de har fået større viden om deres muligheder for at tage en ungdomsuddannelse. I projektgruppen i Xhave besluttes det, at succeskriteriet skal være, at 75 % af de unge, som er tilknyttet en rollemodel, har fået viden om deres uddannelsesmuligheder pr. 1. december 2012.

Trin 3:

Tredje trin i Xhave er, at de unge nydanskere starter på en ungdomsuddannelse. Indikatoren er andelen af de unge i aktiviteten, som indskrives på en ungdomsuddannelse. Kilden til denne viden er, at projektmedarbejderen fører kontrol med, hvilke unge fra aktiviteten, der er startet på en ungdomsuddannelse. Det besluttes at succeskriteriet skal være, at 50 % af de unge i aktiviteten er startet på en ungdomsuddannelse senest d. 1. september 2013.

Endemål

Endemålet skal som det eneste ikke have en indikator og et succeskriterium. Grunden er, at endemålet ligger efter aktivitetsperioden, og derfor ikke kan måles

inden for aktivitetens tidshorizont. Samtidig er endemålet svært at måle præcist, da det kan forventes, at andre faktorer også påvirker dette langsigtede resultat.

Opnået resultat

Vi mangler nu kun et punkt i skabelonen, nemlig punktet "Opnået resultat". Dette punkt udfyldes undervejs i aktivitetsforløbet på det tidspunkt, hvor succeskriteriet skal være opfyldt. Her noteres, hvad det opnåede resultat er og man kan så se, om det planlagte succeskriterium blev opnået i praksis.

I Xhave skal projektmedarbejderen inden d. 1. august 2012 undersøge, om 20 af de unge i aktiviteten har fået tilknyttet en rollemodel. Det faktiske antal anføres under "opnået resultat" for trin ét. Ligeledes skal projektmedarbejderen inden d. 1. december 2012 undersøge, om 75 % af de unge har fået viden om deres uddannelsesmuligheder og anføre det faktiske resultat under "opnået resultat" for andet trin. Og ligeså med trin tre.

Problem og målgruppe

I Xhave er der en bekymring om, at de unge nydanskere ikke er motiverede til at gennemføre folkeskolen og starte på ungdomsuddannelse senere. De unge mangler inspiration og hjælp fra voksne til at gennemføre folkeskolen og starte på en ungdomsuddannelse. Målgruppen for aktiviteten er de unge nydanskere i boligområdet, som går 8.-9. klasse.

Aktivitet

Der startes et rollemodelsprojekt for de unge nydanskere, hvor den enkelte unge tilknyttes en ældre nydansker, som på trods af en problemfyldt ungdom har gennemført en uddannelse og fundet beskæftigelse.

1. Trin i aktivitetsperioden

De unge nydanskere tilknyttes en rollemodel.

2. Trin i aktivitetsperioden

De unge nydanskere får viden om muligheder for at tage ungdomsuddannelse.

3. Trin i aktivitetsperioden

De unge nydanskere starter på en ungdomsuddannelse.

Endemål efter Aktivitetsperioden

De unge nydanskere gennemfører en ungdomsuddannelse.

Indikator:

Antal unge nydanskere som har fået en rollemodel.

Kilde:

Projektmedarbejderen fører optegnelse.

Succeskriterium:

Minimum 20 unge nydanskere har fået tilknyttet en rollemodel pr. 1. august 2010.

Opnået resultat:

Indikator:

Andelen af de unge i projektet, som har fået viden om deres muligheder for ungdomsuddannelse.

Kilde:

Projektmedarbejderen laver en rundspørge blandt i de unge nydanskere i projektet for at afdække, om de har fået viden om muligheder for at tage en ungdomsuddannelse.

Succeskriterium:

75 % af de unge har fået viden om deres uddannelsesmuligheder pr. 1. december 2010.

Opnået resultat:

Indikator:

Andelen af de unge i projektet, som indskrives på en ungdomsuddannelse.

Kilde:

Projektmedarbejderen kontakter de unge for at høre, hvornår de er startet på en ungdomsuddannelse.

Succeskriterium:

50% af de unge er startet på en ungdomsuddannelse senest d. 1. september 2012.

Opnået resultat:

Referencer og inspiration til videre læsning:

I udarbejdelsen af materialet har CFBU trukket på forskellige håndbøger og vejledninger i brug af forandringsteori, indsatssteori og den logiske model. Nedenfor fremgår vores inspirationskilder. Listen nedenfor kan endvidere fungere som inspiration til videre læsning:

Den logiske model – et værktøj til at planlægge, gennemføre og evaluere sociale indsatser. KREVI, 2008.

En lærerig vej til resultater. Håndbog i evaluering ved hjælp af indsatssteori. Danmarks Evalueringsinstitut (EVA), 2009.

Viden og virkning – en håndbog om dokumentation af frivilligt socialt arbejde, Center for frivilligt Socialt Arbejde, 2009.